

Bijbelleesrooster Matthäus-Passion

In dit document vind je een Bijbelleesrooster bij de Matthäus-Passion van J.S. Bach. Hierin vind je handvatten om samen met kinderen naar deze muziek te luisteren. Als je nog niet goed bekend bent met de Matthäus-Passion adviseer ik je om eerst de online cursus op mijn website door te nemen.

Het rooster neemt je in 27 dagen mee door het lijdensevangelie en de Matthäus-Passion. Je kunt er ook voor kiezen om maar een aantal fragmenten te luisteren. In het rooster kun je gemakkelijk fragmenten opzoeken, bijvoorbeeld als aanvulling op het Bijbelverhaal dat je in de klas verteld hebt of dat je thuis uit de kinderbijbel hebt voorgelezen. Je kunt zelf uitkiezen welke uitvoering van de Matthäus-Passion je het liefste gebruikt (of wissel het af). De nummers die ik zelf zeker met kinderen zou luisteren heb ik in rode tekst aangegeven.

In het rooster wordt steeds verwezen naar de volgende drie bronnen:

1. De uitvoering van de Matthäus-Passion op www.allofbach.nl, gemakkelijk te vinden door in de zoekbalk nummer BWV 244 of 'Matthäus-Passion' in te vullen.

All of Bach (www.allofbach.nl) is een project van de Nederlandse Bachvereniging. Ze gebruiken zoveel mogelijk de muziekinstrumenten uit Bachs tijd. Bijvoorbeeld de traverso, de theorb en de viola da gamba. De tekst (in het Duits en Nederlands) vind je onder het kopje 'Vocale teksten'. Print deze uit en bewaar het op een vaste plek. Bij de tekst staan de nummers aangegeven. Dit maakt het opzoeken van de muziekfragmenten die je wilt luisteren erg makkelijk.

2. De uitvoering van de Matthäus-Passion door Stichting Ars Musica (in 2016 uitgezonden door de EO). De uitzending is te vinden via deze link: <http://www.stichtingarsmusica.nl/matthaus-passion-johann-sebastian-bach/>
De volledige uitzending staat helemaal onderaan de pagina.
Je kunt hem ook op DVD bestellen (€14,95 + verzendkosten).

Bij de uitzending van Ars Musica kun je helaas niet zoeken op nummers. Voor het gemak heb ik in het rooster steeds het tijdstip vermeld waarop een bepaald fragment begint. Wat wel heel fijn is aan deze uitzending is dat de tekst ondertiteld is (in de vertaling van Ria Borkent).

Stichting Ars Musica richt zich naast het geven van concerten op educatie. Ze hebben een koorschool voor kinderen. De repetities worden gegeven in Gouda en Ridderkerk. Daarnaast heeft Ars Musica verschillende lessen ontwikkeld voor het lagere en voortgezette onderwijs. Bijvoorbeeld het kinderconcert 'Bachs Zilveren Bruiloft'.

3. De vertel-cd 'Matthëus Passie' door Edwin Rutten. Dit is een dubbel-cd. Hij is te koop voor €12,99 of te beluisteren via muziekstreaming (als je op een muziekdienst geabonneerd bent).

De uitgaven voor kinderen van presentator en zanger Edwin Rutten (ik word niet gesponsord!) zijn stuk voor stuk waardevol omdat hij je echt naar de muziek leert luisteren. Luisteren naar klassieke muziek wordt door zijn uitleg een feestje.

Zijn uitleg van de Mattheüs Passie is waardevol om de muziek te gaan begrijpen en waarderen. Wel is het zo dat reformatorische ouders moeite kunnen hebben met zijn vertelling van de Mattheüs Passie. Het kan zijn dat je hem liever niet aan de kinderen laat horen. Luister hem dan zelf af en toe. Daarna kun je de Matthäus-Passion in je eigen woorden uitleggen aan kinderen.

Tips:

- Begin met korte fragmenten. Als de kinderen het mooi vinden, kun je langere fragmenten gaan luisteren. De meeste kinderen vinden het op deze manier mooi om de Matthäus-Passion te leren kennen.
- Als ze het als verplichte kost gaan ervaren werkt het averechts. Maak het dus aantrekkelijk voor de kinderen. Maak er een gezellig moment van breng het bijvoorbeeld als 'extra computertijd' of als een bonus-les.
- Je kunt de Matthäus-Passion ook voor jezelf opzetten. Tussen neus en lippen door vertel je de kinderen wat ze horen. Ze raken zo vertrouwd met klassieke muziek.

LEGENDA:	Vetgedrukt	informatie over het type muziek en korte inhoudsbeschrijving
	-	uitleg en opmerkingen
	•	vragen die je aan kinderen kunt stellen
	→	aanvullende opmerkingen

Bijbelleesrooster bij de Matthäus-Passion van J.S. Bach

Dag	Matthäus	All of Bach	Ars Musica	Edwin Rutten	
1	Inleiding deel I Hooglied 6:1	1	00:10	CD1-1	<p>Openingskoor – De dochters (van Jeruzalem) roepen op om op het onschuldige Lam te zien.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bach gebruikt in de Matthäus-Passion twee verschillende koren (ze hebben elk hun eigen orkest en solisten). In het openingskoor wijzen de gelovigen op de Bruidegom, het Lam. Dat wordt gezongen door koor 1, terwijl koor 2 zwijgt. Dat zie je goed aan het begin. Even later volgt er een vraag- en-antwoord-spel tussen de twee koren. Koor 1 zingt: ‘Zie Hem’, waarop koor 2 vraagt: ‘Wie?’. - In de tijd van Bach werd het koraal gezongen door een jongenskoor. Ars Musica laat dit door een aantal kinderen van hun eigen koorschool zingen. • Zie je dat de koren om beurten zingen? • Zie je ook de kinderen of het jongenskoor meezingen? ➔ Als je merkt dat de kinderen afhaken, zet het nummer dan halverwege uit.
2	26 :1-2	2	07:30	CD1-2	<p>Recitatief – Jezus kondigt Zijn sterven aan.</p> <ul style="list-style-type: none"> - In de hele Matthäus-Passion wordt steeds eerst de letterlijke tekst uit het Matthäus-evangelie gezongen door de Evangelist (tenor). De woorden die Jezus zelf uitsprak worden door de bas gezongen. ➔ Dit is een kort en geschikt fragment om aan kinderen de rol van de tenor en de bas uit te leggen.
		3	8:10		<p>Koraal – Wat hebt U dan voor zonden gedaan?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Na het voordragen van de Bijbelverzen volgen er één of twee liederen waarin over deze Bijbelverzen gemediteerd wordt. In dit geval is het een koraal. Korallen zijn geestelijke liederen (o.a. van de hand van Maarten Luther) die in Bachs tijd in de kerk gezongen werden. Gemeenteleden kende deze liederen dus goed. Net zoals wij psalmen die in de kerk gezongen worden leren kennen. In de Matthäus-Passion zijn twaalf korallen opgenomen. - De korallen worden steeds door allebei de koren gezongen. • Zie je dat allebei de koren meezingen? • Let op de melodie. Die zul je nog een paar keer horen.

					<p>➔ Kort fragment dat geschikt is om aan kinderen uit te leggen wat koranen zijn en hoe je ze kunt herkennen in de Matthäus Passion.</p>
3	26:3-13	4	8:50	CD1-2+3	<p>Recitatief – De raad maakt plannen om Jezus te doden. Een vrouw zalft Jezus als voorbereiding op Zijn begrafenis.</p> <ul style="list-style-type: none"> - De Evangelist is lang aan het woord. Het zijn in totaal 11 Bijbelverzen. - Bach kiest ervoor om de Bijbelgedeelten zo voor te dragen dat het contrast tussen goed en kwaad, schuld en onschuld de nadruk krijgt. Hij plaatst de gemene plannen van de raad in hetzelfde recitatief als de liefdevolle zalving van Jezus. Zo valt het contrast extra op. <p>➔ Luister eventueel alleen het fragment 'Ja nicht auf das Fest' (All of bach, 4a en b). Je hoort de mensen druk door elkaar heen praten.</p> <p>➔ In 4d zingt het koor: 'Het geld had beter aan de armen gegeven kunnen worden.'</p>
		5	11:50	CD1-3	<p>Arioso (alt) – Laat mijn tranen als olie op Uw hoofd zijn.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nr. 5 en 6 worden gezongen door een countertenor. Dat is een man die het bereik heeft van een vrouwelijke altstem. Als er achter de arioso of aria een alt vermeld staat, wordt het lied steeds gezongen door deze man.
		6	12:40		<p>Aria (alt) – Boete en berouw verbrijzelen het zondige hart.</p> <ul style="list-style-type: none"> - De gelovige peinst over zijn eigen zondige hart bij het zien op Jezus' liefde. - In de uitzending van All of Bach zie je de traverso's goed. Deze fluiten zijn de voorlopers van de moderne dwarsfluit. In de uitzending van Ars Musica wordt gespeeld op moderne dwarsfluiten. • Hoor je verschil tussen de traverso en de dwarsfluit die in onze tijd meestal gebruikt worden. <p>➔ Aria's zijn langere muziekstukken. Als de kinderen nog niet laaiend enthousiast zijn, zou ik dit nummer even overslaan of er een klein stukje van laten horen. Anders kun je het natuurlijk wel luisteren.</p>
4	26:14-16	7	16:45	CD1-4	<p>Recitatief – Judas gaat naar de hogepriesters om Jezus aan hen over te leveren.</p>
		8	17:25		<p>Aria (sopraan) – De moeder van Judas treurt dat haar zoon tot een slang is geworden.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Deze aria wordt gezongen door een sopraan (door iemand met een hoge vrouwenstem). - De sopraan bezingt hoe de moeder van Judas zich betreurt dat het kind dat zij aan haar borst heeft gehad tot een slang geworden is. <p>➔ Je kunt kinderen erop wijzen hoe dat voor een moeder moet zijn als ze zo'n onschuldig baby'tje ziet veranderen in een moordenaar.</p> <p>➔ Laat eventueel maar een klein stukje horen.</p>
5	26:17-22	9	21:55	CD1-5	<p>Recitatief – Tijdens de paasmaaltijd zegt Jezus dat één van hen hem zal verraden.</p>

					<ul style="list-style-type: none"> - De discipelen (het koor) vraagt waar het paaslam (Osterlamm) bereid moet worden. Jezus vertelt dat een van hen Hem zal verraden. De discipelen vragen allemaal 'Herr, bin ich's?'. Dit wordt elf keer gezongen. Daarna zet Bach het Bijbelgedeelte en volgt er een koraal.
		10	24:10		<p>Koraal – Ik heb zelf de dood verdiend.</p> <ul style="list-style-type: none"> - In dit koraal belijden de gelovigen (koor) dat zij de straf verdiend hebben. Het is het zelfonderzoek na de vraag 'Heere, ben ik het?' • Hoor je dat dit koraal dezelfde melodie heeft als nr. 3? ➔ Mooi fragment om met kinderen te luisteren
6	26:23-29	11	24:55	CD1-5+6	<p>Recitatief – Jezus wijst Judas aan en stelt daarna het Heilig Avondmaal in.</p> <ul style="list-style-type: none"> - De Heere Jezus stelt het Heilig Avondmaal in. Het is mooi om dit gedeelte bij wijze van spreken als 'kinderbijbelverhaal' te luisteren. Het is alsof je bij de maaltijd zelf aanwezig mag zijn. De woorden waarmee Jezus het Heilig Avondmaal instelt worden gezongen. Dit geeft het een intiem karakter. Meestal is er in de recitatieven maar weinig muzikale begeleiding. Maar bij deze woorden is er meer muzikale begeleiding zodat het belang ervan onderstreept wordt. - Judas vraagt niet: 'Heere, ben ik het?' maar 'Ben ik het, Rabbi?' - Let op de nadruk waarmee twee keer 'dankete' (da-a-ankete) wordt gezongen, terwijl Judas op het punt staat zijn Meester te verraden. ➔ Voor kinderen die van zingen houden, is het mooi om ze deze instellingswoorden mee te leren zingen. Dus: 'Nehmet, esset, das ist mein Leib.' En 'Trinket alle daraus; dast ist mein Blut des neuen Testaemnets, welches vergossen wird für viele zur Vergebung der Sünden.'
		12	27:55	CD1-6	<p>Arioso (soporaan) - Jezus, die afscheid neemt heeft de Zijnen tot het einde toe bemind.</p>
		13	29:10		<p>Aria (sopraan) - Ik wil mijn hart aan U geven.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Een heel liefelijk lied waarin de gelovige zijn/haar liefde tot Jezus uit. Het is een reactie op de liefde van Christus in de arioso ervoor. - In de uitzending op All of Bach zijn de hobo's goed te zien en te horen. Ook de theorbe (een groot luitvormig muziekinstrument) komt duidelijk in beeld.
7	26:30-32	14	32:25		<p>Recitatief – Jezus zegt: 'Jullie zullen me allemaal verlaten'.</p> <ul style="list-style-type: none"> - De Bijbeltekst wordt aangehaald waarin staat dat de herder geslagen zal worden en de schapen uiteengedreven zullen worden (Zacharia 13:7).
		15	33:15	CD1-8 CD2-18	<p>Koraal – Hoed U over mij. U bent de bron van al het goede.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Dit koraal heeft dezelfde melodie als 'O hoofd vol bloed en wonden.' - Het gaat over Jezus die als Herder Zijn schapen hoedt.
8	26:33-35	16	34:15		<p>Recitatief – Jezus vertelt Petrus dat deze hem drie keer zal verloochenen.</p>

		17	35:24		Koraal – Ik wil U nooit verlaten, maar U tot in de dood terzijde staan. <ul style="list-style-type: none"> - Dit koraal heeft net als nummer 15 de melodie van ‘O hoofd vol bloed en wonden’. - Dit lied vertolkt de gevoelens van de discipelen.
9	26:36-38	18	36:20	CD1-9	Recitatief – In Getshemane wordt Jezus zeer bedroefd en vraagt de discipelen met hem te waken. <ul style="list-style-type: none"> - In dit recitatief wordt de muziek steeds lager en klagend. De woorden ‘Mijn ziel is bedroefd tot aan de dood’ zijn zelfs voor de bas heel laag om te zingen.
		19	38:15		Arioso (tenor+koor II)- Beschouwing over lijden van Christus. <ul style="list-style-type: none"> - Na het sobere en klagende recitatief, volgt deze arioso waarin twee lijnen door elkaar heen lopen. De tenor zingt over wat er gebeurt: ‘De Rechter voert Hem voor het gericht. Daar is geen troost, geen helper.’ - Ondertussen reageert het koor (koor II) op de tenor. Ze vragen waarom Hij zo moet lijden. En ze belijden dat door hun eigen zonden komt. ➔ Ik vind nummer 18 en 19 een van de mooiste stukken uit de Matthäus-Passionen zou ze zeker met kinderen luisteren.
		20	40:10	CD2-19	Aria (tenor+koor II) – Als we zien op het lijden van Jezus, sterven we aan onze eigen zonden. <ul style="list-style-type: none"> - Net als in het vorige lied wisselen de tenor en koor II elkaar af. De tenor zingt dat hij bij Jezus wil waken en dat door Jezus’ dood zijn eigen dood is ‘uitgeboet’ door Christus. - Het koor reageert dat ze zo sterven aan hun zonden. En dat daarom Zijn lijden daarom bitter en zoet is. - De hobo speelt de hoofdmelodie. Het gaat als het ware steeds de dialoog aan met de tenor. Ook de klavecimbel (een toetsinstrument) en de fagot zijn goed te horen.
10	26:39	21	45:25	CD1-10	Recitatief – Jezus bidt: ‘Vader, als het mogelijk is, laat deze beker aan mij voorbijgaan!’
		22	46:50		Arioso (bas) – Door de bittere kelk te drinken, richt Hij gevallenen weer op.
		23	46:55		Aria (bas) – Als wij kruis en beker ontvangen, verzacht Christus ons lijden al bij de eerste dronk. Dit nummer en het vorige worden gezongen door een bas, door een zanger met een lage mannenstem. <ul style="list-style-type: none"> • Zal het makkelijk of moeilijk zijn om zulke muziek te zingen? Probeer de melodie eens mee te neuriën. Probeer het eens om een paar hoge en lage noten vlak na elkaar te zingen. • De een vindt het mooi om naar een basstem te luisteren; de ander luistert liever naar een sopraan. Wat vind jij mooier?
11	26:40-42	24	51:05		Recitatief – De discipelen slapen en Jezus bidt opnieuw of de drinkbeker aan Hem voorbij mag gaan.
		25	52:15		Koraal – Gods wil is de beste. Wie God vertrouwt die zal Hij nooit verlaten. <ul style="list-style-type: none"> - Wat God wil is altijd het beste. Maar terwijl Jezus verlaten wordt, worden gelovigen nooit door God verlaten.

					- Dit koraal wordt meegezongen door een jongenskoor of door een aantal kinderen.
12	26:43-50	26	53:10	CD1-10+11	Recitatief – Judas verraadt Jezus met een kus en Jezus wordt gevangen. - In dit recitatief gebeurt veel. Naast de Evangelist en Jezus komen ook Judas en Petrus aan het woord. De zangers proberen met hun stem te laten voelen wat er gebeurt. Bij sommige zangers zie je het ook aan de gezichtsduitdrukkingen. Bijvoorbeeld bij de tenor (Evangelist) in de uitvoering op All of Bach.
		27	55:35		Aria (sopraan, alt, koor II) – Mijn Jezus is gevangen. Houd op! Bind Hem niet! - Na een uitgebreid muzikaal voorspel beginnen de sopraan en de countertenor te zingen. Een verdrietig lied omdat Jezus gevangen en meegenomen is. Koor 2 reageert erop met felle, korte zinnen: 'Laat Hem! Houd op! Daarna zingen beide koren een gebed tot God om het verraad van Judas te wreken. De muziek vertolkt de verwarde gevoelens van de discipelen. • Vind je het mooi om de countertenor en sopraan samen te horen zingen? Hoor je dat het net twee muziekinstrumenten zijn die samen een muziekstuk spelen? Hoor je ook de andere muziek op de achtergrond? • Zie je dat het moeilijk is om deze muziek te zingen? Zou jij of papa of mama het kunnen zingen?
13	26:51-56	28	1:00:35	CD1-11	Recitatief – Een van de discipelen grijpt naar het zwaard. Jezus wordt gevangen. De discipelen vluchten. - Het moet also gebeuren. Kort muziek.
		29	1:02:50		Koraal – Jezus, die doden levend maakte en zieken genas, werd geofferd aan het kruis om onze zonden. - Dit muziekstuk vormt het slot van deel I. • Waarom zal Bach dit koraal uitgekozen hebben op dit moment? • De kinderen/jongens zingen mee. Hoor je ze ook? Ze zingen de gewone melodie van het koraal. Kun jij de melodie volgen? • Hoor je dat de volwassenen steeds invallen?
		30	1:08:35	CD1-13	Aria (alt + koor II) Waar is je Liefste heengegaan? Wij zullen hem ook zoeken. - Deel II van de Matthäus-Passion begint met deze aria. Daarin is een wisselzang tussen de alt/countertenor en koor II. De alt zingt: 'Nu is mijn Jezus heengegaan.' Het koor vraagt: 'Waar is Hij dan heengegaan.' De alt zingt: 'Ach, mijn Lam is in tijgerklauwen. Waar is Hij heen?' - Het koor zingt dat ze met hem zullen gaan zoeken. Dit is gebaseerd op Hooglied 6 :1.
14	26 : 57-59	31	1:12:45		Recitatief – Jezus in het huis van Kajafas
		32	1:13:45		Koraal – Ik werd gevonnist met leugens en valse verzinsels - In dit koraal wordt de ervaring van de gelovigen verwoordt. Maar de betekenis van zo'n lied geldt nog meer voor Jezus. Net zoals David in psalm 22: 'Mijn God, Mijn God, waarom hebt U mij verlaten?' Nog meer dan voor David, golden deze woorden voor Jezus.

15	26:60-63a	33	1:14:20		<p>Recitatief – Twee valse getuigen zeggen dat Hij de tempel kan afbreken en in drie dagen opbouwen.</p> <ul style="list-style-type: none"> - De twee valse getuigen praten elkaar na. Zanger/ tenor Charles Daniels vertelt in een interview op allofbach.nl dat Bach allerlei details toevoegde. Zo verschilt de tweede partij één woordje van de eerste partij. Om aan te geven dat de getuigenissen net niet helemaal met elkaar overeen kwamen. <p>➔ Mooi, concreet fragment voor kinderen om naar te luisteren.</p>
		34	1:15:30		<p>Arioso (tenor) – Mijn Jezus zwijgt stil omdat Hij voor ons wil lijden.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hoor je dat de muziek met hele korte, krachtige noten gespeeld wordt? Waarom zal dat zo zijn? Wat wil Bach daarmee aangeven?
		35	1:16:30		<p>Aria (tenor) – Geduld! Geduld als ik zelf gehoond en bespot wordt.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Je hoort Gods lijdende kind bidden. 'Geduld. Geduld!' wordt rustig en vloeiend gezongen alsof de ziel zichzelf tot rust probeert te brengen. Maar de woorden 'wanneer valse tongen mij steken' wordt met scherpe, 'stekende' noten gezongen. Ook in de begeleiding worden veel met korte, krachtige noten gespeeld. Hierin wordt de felle pijn van hoon en laster uitgebeeld.
16	26 : 63b-68	36	1:20:00		<p>Recitatief – De hogepriester zegt: 'Hij heeft God gelasterd!' Jezus wordt geslagen en bespuugd.</p> <ul style="list-style-type: none"> - In dit recitatief gebeurt veel. De hogepriester vraagt of Jezus Gods Zoon is. Jezus zegt: 'U zegt het. Maar vanaf nu zult u de Mensenzoon zien zitten aan de rechterhand van de Machtige.' De hogepriester scheurt zijn kleding en zegt: 'Hij heeft God gelasterd!' Het koor reageert: 'Hij verdient de doodstraf.' Jezus wordt geslagen en bespuugd. Het koor zingt: 'Wie is het die je geslagen heeft?' In de korte zinnen 'Wer ist's' hoor je de felheid. <p>➔ Luister eventueel alleen All of Bach nr. 36b en d.</p>
		37	1:22:50		<p>Koraal – Wie heeft U zo geslagen?</p> <p>➔ Dit koraal is mooi om met de kinderen luisteren</p>
17	26 : 69-75	38	1:22:50	CD1-14	<p>Recitatief – Petrus verloochent Jezus</p> <ul style="list-style-type: none"> - De dienstmaagden zingen: 'Jij hoorde ook bij die Jezus'. Bij de derde keer zingt het koor: 'Je accent verraadt je.' De haan kraait. Waarschijnlijk laat Bach het zingen als 'kra-a-ahete' omdat Petrus Jezus drie keer zou verloochenen. <p>➔ Voor kinderen is goed te volgen wat er gebeurt zonder dat ze de taal kennen omdat de dienstmaagden en Petrus duidelijk te herkennen zijn en omdat het woord 'kra-a-ahete' veel nadruk krijgt.</p>
		39	1:25:05		<p>Aria (alt) – Erbarm U over mij, o God.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Deze aria vertolkt het berouw van Petrus.

					<ul style="list-style-type: none"> - De tekst bestaat uit slechts vier korte regeltjes, terwijl de hele aria zo'n zes minuten duurt. Steeds wordt de tekst herhaald. Als je zulke muziek voor het eerst luistert, lijkt het een eindeloze herhaling. De muziek zelf is belangrijk. De tekst geeft je handvatten om de muziek te begrijpen. In de muziek wordt er als het ware gemediteerd over het gezongen Bijbelgedeelte en de betekenis ervan. • Deze aria is een van de meest geliefde muziekstukken ter wereld. De muziek raakt mensen, ook als ze weinig met de Bijbelse inhoud ervan hebben. Begrijp je dat? Hoe zou dat komen denk je? • Wat wordt er eigenlijk gezongen? Wat betekent het lied? • Hoor je dat de tekst steeds herhaald wordt? ➔ Dit nummer zou ik met kinderen luisteren omdat het een van de meest bekende muziekstukken ter wereld is.
		40	1:31:15	CD2-20	<p>Koraal – Uw genade is groter dan mijn zonden.</p> <ul style="list-style-type: none"> - De gelovigen belijden: 'Als ik U heb verlaten, keer ik terug naar U omdat Uw Zoon onze schuld heeft verzoend. Uw genade is groter dan mijn zonden.'
18	27 : 1-6	41	1:32:15	CD1-15	<p>Recitatief – Judas krijgt berouw en brengt de zilverlingen terug.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Judas brengt de zilverlingen terug. De hogepriesters en oudsten reageren in korte, afgemeten zinnen: 'Wat gaat ons dat aan!?' Judas smijt het geld in de tempel, vlucht weg en hangt zichzelf op. De twee hogepriesters reageren schijnheilig vroom: 'Het is bloedgeld.'
		42	1:34:05		<p>Aria – Neem het moordenaarsloon en geef me Jezus terug!</p> <ul style="list-style-type: none"> - Judas heeft berouw. In onze tijd leggen predikanten er vaak de nadruk op dat Judas vergeving had kunnen krijgen als hij berouwvol naar Jezus was teruggekeerd. Bach lijkt een ander accent te leggen. Hij lijkt er meer de nadruk op te leggen dat Judas berouw had, maar dat zijn lot als de verloren zoon beslist was. • Zal deze aria de gevoelens van Judas vertolken of van de gelovigen. Wat denk je? • Hoor je met hoeveel nadruk het woord "Mörderlohn" gezongen wordt?
19	27:7-14	43	1:36:55	CD1-15+16	<p>Recitatief – Van het geld wordt een akker gekocht. Jezus wordt voor Pilatus geleid. Hij zwijgt.</p>
		44	1:39:00	CD1-16 CD2-21	<p>Koraal – Beveel gerust uw wegen, al wat u 't harte deert...</p> <ul style="list-style-type: none"> - Dit koraal kennen we ook in het Nederlands als 'Beveel gerust uw wegen.' Dit koraal voegt Bach in als een belijdenis van Jezus tegenover Zijn Vader. In Zijn zwijgen nam Hij de regie van Zijn leven niet in eigen handen, maar gaf het over aan Zijn Vader, de Schepper. ➔ Zing dit lied eventueel met de kinderen: Bekend. Beveel gerust uw wegen.... Evt. zingen met kinderen

					<p><i>Beveel gerust uw wegen, Al wat u 't harte deert, der trouwe hoed' en zegen van Hem, die 't al regeert. Die wolken, lucht en winden wijst spoor en loop en baan, zal ook wel wegen vinden waarlangs uw voet kan gaan.</i></p>
		45	1:40:00		<p>Recitatief – Het volk kiest Barabbas boven Jezus</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pilatus heeft de gewoonte een gevangene vrij te laten op het paasfeest. Kiezen jullie ‘Barrabam oder Jesu?’ Deze woorden kun je goed horen. Je kunt ook goed horen dat de vrouw van Pilatus een boodschap komt brengen. Maar Pilatus negeert deze boodschap. Hij vraagt het volk: ‘Welchen wollt ihr unter diesen zweien, den ich euch soll losgeben?’ ‘Wie zal ik loslaten?’ Het klinkt in koor: ‘Lass ihn kreuzigen!’
		46	1:42:25		<p>Koraal – De Herder van de schapen liet zich zelf naar de slachtbank leiden.</p> <ul style="list-style-type: none"> - In het koraal dat op dit aangrijpende bericht volgt mediteren de gelovigen over het feit dat de herder niet de schapen, maar zichzelf naar de slachtbank laat leiden.
20	27:23a	47	1:43:05		<p>Recitatief – Pilatus vraagt: ‘Wat heeft Hij dan misdaan?’</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pilatus waagt nog één zwakke poging en vraagt: ‘Wat heeft Hij dan voor verkeerd gedaan?’ Daarna onderbreekt Bach de Bijbellesing door twee liederen.
		48	1:43:20		<p>Arioso (sopraan) – Blinden maakt Hij ziende, lammen lopen weer.</p> <ul style="list-style-type: none"> - In dit lied laat Bach de gelovigen antwoorden. Het is een groot contrast met de kruisdood die door het volk geëist werd. De gelovigen zingen: ‘Hij heeft alleen maar goed gedaan. Blinden maakte Hij ziende en lammen lopen weer. Hij geeft Gods Woord door, drijft duivels uit en heeft bedroefden opgericht. Niets anders heeft Jezus gedaan.’ ➔ Ik zou nr. 47 en 48 samen luisteren en de kinderen wijzen op het contrast tussen de reactie van het volk en dat van de gelovigen. Als de kinderen nog geboeid luisteren, kun je nr. 49 ook laten horen.
		49	1:44:20	CD2-22	<p>Aria (sopraan) – Uit liefde wil mijn Heiland sterven.</p>
21	27:23b-26	50	1:49:05	CD1-16+17	<p>Recitatief – Pilatus wast zijn handen en Jezus wordt overgegeven om gekruisigd te worden.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Dit is een aangrijpend stukje waarin het volk roept om de kruisiging en zegt: ‘Zijn bloed kome over ons en onze kinderen.’
		51	1:50:55	CD1-17	<p>Arioso (alt) – Beulen, houdt op met het geselen van de Heiland!</p>

					<ul style="list-style-type: none"> - In deze arioso smeekt de countertenor (zijn het de gevoelens van de gelovigen of de discipelen?) of dat de beulen willen ophouden: 'Jullie beulen, houd op! Jullie harten zijn als martelpalen, zo hard! Houd op! Deze taal staat dicht bij de belevingswereld van kinderen. ➔ Luister ook de uitleg van Edwin Rutten, CD 1, nummer 17.
		52	1:51:50		<p>Aria (alt) – Laten de tranen van mijn wangen mijn offerande zijn voor Christus' bloed.</p> <ul style="list-style-type: none"> - De tranen vloeien in een 'eindelooze' herhaling. Zowel in de begeleiding als in de zang. De gelovigen bidden of Jezus hun tranen van liefde tot Hem aanziet.
22	27:27-30	53	1:58:20		<p>Recitatief – De soldaten bespotten Jezus als koning.</p>
		54	1:59:30	CD2-23	<p>Koraal – O hoofd vol bloed en wonden...</p> <ul style="list-style-type: none"> - Dit lied is ook in het Nederlands bekend (Gezang 183, Liedboek voor de kerken) en kun je dus met elkaar zingen. <p><i>O hoofd vol bloed en wonden, bedekt met smaad en hoon, o hoofd zo wreed geschonden, uw kroon een doornenkroon, o hoofd eens schoon en heerlijk en stralend als de dag, hoe lijdt Gij nu zo deerlijk! Ik groet U vol ontzag.</i></p> <p><i>O hoofd zo hoog verheven, o goddelijk gelaat, waar werelden voor beven, hoe bitter is uw smaad! Gij, eens in 't licht gedragen, door engelen omstuwd, wie heeft U zo geslagen gelasterd en gespuwd?</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ➔ Het heeft dezelfde wijs als 'Is dat, is dat mijn Koning, dat aller vaad'ren wens...' Ook gaat het allebei over Jezus die bespot wordt met de doornenkroon. Als de kinderen dit lied beter kennen is het ook mooi om juist deze 'versie' met ze te zingen.

23	27:31-32	55	2:01:20		Recitatief – Op weg naar het kruis wordt Simon van Cyrene gedwongen het kruis te dragen.
		56	2:02:20		Arioso (bas) – Ook in ons leven zijn zware kruizen des te heilzamer voor de ziel. <ul style="list-style-type: none"> - In lage tonen wordt gezongen over de kruizen in het leven van gelovigen. Zoals Simon van Cyrene het kruis van Jezus moet dragen, zo dragen de gelovigen ook hun kruis. • Er wordt gezongen: ‘Hoe zwaarder het kruis is, hoe meer zegen het heeft voor de ziel?’ Wat zal daarmee bedoeld worden? Begrijp je dat?
		57	2:03:35		Aria (bas) – Als het lijden mij te zwaar wordt, help mij dan het zelf te dragen. <ul style="list-style-type: none"> - In de uitvoering op All of Bach zie je goed de contrabas. De meneer bespeelt het staande en je hoort de lage noten goed. Voorin speelt een man op de theorbe, een soort luit met een extra lange hals. De mevrouw rechts achterin speelt op de viola da gamba. Dit muziekinstrument ziet eruit als een cello, maar heeft meer snaren en de speeltechniek is anders. - De gelovige bidt (opnieuw in lage tonen: ‘Jezus, geef mij dat kruis voor altijd! En als het lijden voor mij te zwaar wordt, help mij dan om het kruis te dragen.’ • Mag je bidden om lijden in je leven? Begrijp je het dat een gelovige er om kan bidden? Lees ook Lukas 9:23.
24	27:33-44	58	2:08:10	CD1-18	Recitatief – Jezus wordt gekruisigd en iedereen bespot Hem. <ul style="list-style-type: none"> - Jezus wordt gekruisigd. Zijn klederen worden verdeeld. En boven het kruis wordt een bord geplaatst met de tekst: ‘Dies is Jesus, der Jüden Köning.’ Het volk spot. Het koor zingt: ‘U die de tempel van God afbreekt en in drie dagen opbouwt, help jezelf!’ En even later zingen ze door elkaar heen: ‘Anderen heeft Hij geholpen, maar zichzelf kan Hij niet helpen.’ Terwijl ze deze woorden door elkaar zingen eindigen ze in koor: ‘Ik ben Gods Zoon’. Zo onderstreept het volk zonder dat ze het willen deze waarheid. ➔ Dit is een vrij lang recitatief. Begin evt. te luisteren vanaf 58b of d.
		59	2:11:25		Arioso (alt) – Onzalig Golgotha, waar 's werelds heil als vloek aan het kruis wordt gehecht. <ul style="list-style-type: none"> - Golgotha is de meest zwarte dag in de geschiedenis. De muziek klinkt ijl, hoog.
		60	2:12:50		Aria (alt +koor II) – Zoek verlossing in Jezus' armen. <ul style="list-style-type: none"> - Jezus sprak voor Zijn dood: ‘Jeruzalem, Jeruzalem! gij, die de profeten doodt, en stenigt, die tot u gezonden zijn, hoe menigmaal heb Ik uw kinderen willen bijeenvergaderen, gelijkerwijs een hen haar kiekens onder de vleugelen vergadert; en gijlieden hebt niet gewild?’ (Luk. 13:34) Na Zijn dood klinkt Zijn oproep om als kleine, verweesde kuikentjes bij Hem te schuilen opnieuw. - Er is een wisselzang tussen de solist en koor II. De solist zingt: ‘Jezus heeft Zijn handen naar ons uitgestrekt. Kom!’ Het koor vraagt: ‘Waarheen?’ De solist antwoordt: ‘In Jezus' armen.’ Want daar is verlossing, erbarmen, leven en rust.

25	27:45-50	61	2:15:40		<p>Recitatief – Jezus sterft.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het dieptepunt van het lijden wordt langzaam gezongen. Het is alsof de tijd vertraagt en stilstaat en dat niet alleen door de drie uur duisternis. Maar vooral door de woorden ‘Eli, Eli, lama sabachtani?’ Het koor roept: ‘Hij vraagt om Elia!’ Daarna versnelt de muziek: ‘Laten we kijken of Elia Hem komt redden.’ Jezus schreeuwt nogmaals en daarna sterft Hij. Voordat de Evangelist deze laatste twee woorden zingt, zwijgt hij.
		62	2:18:00	CD1-19 CD2-24	<p>Koraal – Wees in mijn laatste lijden mij nabij.</p> <ul style="list-style-type: none"> - De gelovigen bidden of God hen niet zal verlaten in hun doodsangst en laatste lijden. Ze smeken Hem om hen terzijde te staan.
26	27:51-58	63	2:19:15		<p>Recitatief – Het voorhangsel scheurt en Jezus wordt begraven.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Direct na Jezus’ sterven gebeuren er spectaculaire, wonderlijke dingen. Het voorhangsel scheurt in tweeën, de aarde beeft, de rotsen splijten, de graven werden geopend en veel gestorven heiligen kwamen tot leven en kwamen in de stad. • Hoe hoor je dit aan de muziek? - Toen de hoofdman en de knechten die Jezus’ bewaakten dat hoorden en zagen werden ze bang en beleden: ‘Hij was echt Gods Zoon!’ - De vrouwen en Jozef van Arimathea vragen Pilatus om het lichaam en krijgen het. De muziek klinkt rustig.
		64	2:21:50		<p>Arioso (bas) – In de avond kwam de duif weerom; de vrede met God is nu hersteld.</p> <ul style="list-style-type: none"> - In deze arioso komt er veel beeldspraak naar voren. De dichter van deze arioso gaat er vanuit dat God de gevallen Adam in het paradijs in de koelte van de avondwind opzoekt. Jezus (in de Bijbel de tweede Adam genoemd) maakt de val van Adam weer ongedaan. - De duif met het olijvenblad in zijn bek verwijst na de zondvloed. Toen het water van Gods oordeel begon te zakken, merkte Noach dit aan het feit dat de duif ’s avonds terugkwam naar de ark met een olijfbblad in zijn bek. Het zijn tekenen dat God de vrede met zondige mensen weer herstelt. In deze arioso staat de avond symbool voor vrede met God.
		65	2:23:35		<p>Aria (bas) – Laat Jezus vanaf nu in mij rusten.</p> <ul style="list-style-type: none"> - In het hart van de gelovigen neemt Jezus de belangrijkste plek in. Dit wordt heel concreet bezongen alsof Jezus letterlijk in hun hart begraven wordt. En alsof de gelovigen heel letterlijk een rustplaats voor Hem bereiden. - Waar Jezus binnengelaten wordt, daar is geen plaats meer voor de boze, zondige wereld. De gelovige commandeert: ‘Welt, geh aus, lass Jesum ein! (Wereld, ga uit, laat Jezus binnen!). Dit

					gebeurt op dezelfde manier als Jezus de boze geesten uitdreef. (Zie bijvoorbeeld Markus 9:25, Lukas 4:35)
27	27:59-66	66	2:29:25		Recitatief – Jezus is begraven. Er worden wachters voor het graf gezet.
		67	2:32:00		Recitatief (sopraan, alt, tenor, bas, koor II) – Mijn Jezus, goede nacht! <ul style="list-style-type: none"> - Om de beurt zingen de sopraan, alt, tenor en bas hun laatste woorden. - De gelovigen reageren steeds met de woorden: ‘Mijn Jezus, goede nacht!’ Het is opnieuw alsof ze Jezus heel letterlijk willen toedekken, zoals een moeder/vader een kind toedekt vlak voor het slapengaan en zegt: ‘Slaap lekker, mijn lieve kind.’
		68	2:33:50	CD2-25	Koor – Rust nu zacht, rust in vrede! <ul style="list-style-type: none"> - In dit laatste lied zingt het koor. Ze treuren terneergeslagen bij het graf. Ze spreken zacht tot hun gestorven Herder: ‘Rust nu zacht. Uw graf is voor ons een veilige rustplaats. Daar is onze ziel geborgen. Rust nu zacht, rust in vrede!’

